

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/77/2025
Identifikačné číslo spisu:	5319202181
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:5319202181.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ L. Ď.K., rod. Ď., N.. XX.XX.XXXX, A. B. XXX, XXX XX M., Č., 2/ J. C., nar. XX.XX.XXXX, A. V. R. Č.. XX, XXX XX C. C., 3/ Q. Q., nar. XX.XX.XXXX, A. K. XXX/XX, XXX XX B., 4/ M. Š., A. Š. XXX, XXX XX F. N. Y., Č., 5/ C. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. Č.. XXX, XXX XX B., 6/ R. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. Č.. XXX, XXX XX N., 7/ Z. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XXXX, XXX XX K., Č., 8/ V. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XX, XXX XX Č.P., 9/ V. S., rod. B., nar. XX.XX.XXXX, A. XXX XX C. B. XXX, 10/ Q. R., rod. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX A. Č.. XXX, 11/ P. Š., rod. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX C. B. Č.. XXX, všetci žalobcovia právne zastúpení Advokátskou kanceláriou IK Advisory s.r.o., so sídlom Jakubovo nám. 19, 811 09 Bratislava, IČO: 47 380 331, proti žalovaným: 1/ V. C. T., rod. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XXXX/XX, XXX XX K. N. V., aktuálne na adrese 4 H. S., B. A. T., E., F. XX, F. O., J., 2/ B.P. T., rod. T., nar. XX.XX.XXXX, A. Q. XXXX/XX, XXX XX K. N. V., obe právne zastúpené JUDr. Jurajom Štrbákom, advokátom so sídlom 023 51 Raková 1445, pracovisko F. Kráľa 1504, 022 01 Čadca, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 14C/52/2019, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. októbra 2024 sp. zn. 9Co/56/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/, 2/ p r i z n á v a spoločne a nerozdielne proti žalobcom 1/ až 11/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“) zo dňa 6. marca 2023, č. k. 14C/52/2019-371, ktorým bola zamietnutá žaloba žalobcov o určenie, že nimi označené spoluvlastnícke podiely patria do dedičstva po zomrelej P. Ď., rod. T., zomr. XX.XX.XXXX (výrok I.). Výrokom II. priznal žalovaným spoločne a nerozdielne vo vzťahu k žalobcom 1/ - 11/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

1.2. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie považoval za preukázané, že z notárskej zápisnice N 203/88, NZ 206/88 zo dňa 10.05.1988 vyplynulo, že P. Ď. odpredala H. T. a jeho manželke V., T.. K., nehnuteľnosti v nej špecifikované (nejedná sa o predmet tohto sporu) za kúpnu cenu 45.434 Kčs. Z Potvrdenia zo dňa 28.06.1988 (č.l. 102), ktoré podpísala P. Ď. ako odpredávateľka a H. T. a V. T. ako kupujúci, za účasti svedka Q. B., predsedu MNV Nová Bystrica, vyplývalo, že P. Ď. okrem iného potvrdila, že zároveň prevzala sumu 31.842,60 Kčs. Uvedená čiastka peňazí bola vyplatená zo strany kupiteľa za poľnohospodársku pôdu, ktorá doposiaľ nie je majetkovoprávne vysporiadaná medzi odpredávateľkou a kúpiteľmi, ako aj za domáce zariadenie. V súvislosti s tým odpredávateľka prehľadila, že na požiadanie kupujúcich kedykoľvek bude ochotná nehnuteľnosti majetkovoprávne vysporiadať na štátnom notárstve v Čadci, bez ďalšej náhrady - finančnej náhrady. Išlo o pozemky: LV č. XXX čísla parciel EN: 875 lúka o výmere 484 m², 880 roľa o výmere 442 m², 882 roľa o výmere 192 m², 886 roľa o výmere 575 m², 887 roľa o výmere 190 m², 902 roľa o výmere 1.126 m² a 904 roľa o výmere 1.141 m². Z čestného vyhlásenia P. Ď., rod. T. zo dňa 16.09.2015 (č. l. 103) vyplývalo, že táto vyhlásila, že uznáva vlastnícke právo k nehnuteľnostiam k parcelám: Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX v kat. úz. N. A. v prospech žalovanej 1/ a žalovanej 2/. Toto ich vlastnícke právo uznáva z titulu kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi ňou a ich neb. starým otcom H. T. a jeho manželkou V. T., ktorú uzatvorila v r. 1988. Toto čestné vyhlásenie nadväzovalo na jej potvrdenie zo dňa 26.08.1988, ktorým uznala, že im odpredala všetky svoje nehnuteľností v kat. úz. N. A. Výjadrením podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb. P. Ď., rod. T., nar. XX.XX.XXXX dala súhlas s vyhotovením osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva pre žalovanú 1/ a žalovanú 2/, k nehnuteľnostiam v kat. úz. N. A., a to k parcelám: Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX. Potvrdila, že tieto nehnuteľnosti (podiele) nepretržite držia a nikto si nároky do týchto nehnuteľností (podielov) nerobí. Toto vyhlásenie dala ako osoba vo veci zaujatá, bez výhrady k vzniku vlastníckeho práva v prospech žalovaných. Z notárskej zápisnice N: 290/2018, NZ: 33060/2018 spísanej dňa 08.10.2018 na notárskom úrade W.. Z. W.. R. K., W.. R., vyplynulo, že žalovaná 1/ a 2/ požiadali o spisanie osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vo vzťahu k nehnuteľnostiam vedeným na LV č. XXXX pod B1 v 5/12, na LV č. 5792 pod B1 v 5/6, na LV č. XXX pod B1 v 5/6, na LV č. XXXX pod B427 v 109/100000 a na LV č. 5792 pod B1 v 5/6. Žalované nehnuteľnosti mali nadobudnúť v r. 2005 titulom nezachovanej písomnej darovacej zmluvy od ich otca Q. T., zomr. XX.XX.XXXX. Ich otec Q. T. nadobudol predmetné nehnuteľnosti v r. 1994 titulom nezachovanej písomnej darovacej zmluvy od svojich rodičov, starých rodičov žalovaných, H. T., zomr. XX.XX.XXXX a V. T.j, rod. K., nar. XX.XX.XXXX. Ich starí rodičia - H. T. a V. T., rod. K., nadobudli predmetné nehnuteľnosti v r. 1988 titulom nezachovanej písomnej kúpnej zmluvy od pôvodnej pkn. vlastníčky P. Ď., rod. T., nar. XX.XX.XXXX. Kúpna zmluva sa síce nezachovala, avšak zachovalo sa potvrdenie P. Ď. zo dňa 28.06.1988 spísané na MNV Nová Bystrica, z ktorého vyplývali explicitne predmetné skutočnosti. Podľa rozhodnutia č. 911/1932 úradnej zbierky rozhodnutí bývalého

Najvyššieho súdu ČSR „treba v dlhotrvajúcom stave držby a užívania nehnuteľností zapísaných do pozemkovej knihy na mená spoluvlastníkov v ideálnych podieloch, podľa ktorého určití spoluvlastníci určité časti z týchto nehnuteľností majú vo výlučnej držbe a užívaní, vidieť dohodu strán o delbe, príp. o zámene týchto nehnuteľností nielen čo do držby, ale aj čo do vlastníckeho práva; takáto dohoda môže byť uzavretá aj mlčky (konkludentným konaním).“ Tomu, že išlo v danom prípade práve o takto reálne vydelené nehnuteľnosti, nasvedčovala aj skutočnosť, že už v r. 1988, kedy P. Ď. vydala potvrdenie o zaplatení (č. l. 102), zároveň prehlásila, že na požiadanie kupujúcich, t. j. právnych predchodcov žalovaných, bude ochotná poskytnúť súčinnosť pri majetkovoprávnom vyporiadaní. Žalované, resp. ich právni predchodcovia neboli počas držby nikým rušení. Keďže bola tvrdená reálna delba, t. j. z nehnuteľnosti boli reálne vyčlenené časti, kde si každý spoluvlastník užíval to svoje, súdu neprišlo zvláštne, že účastníci notárskej zápisnice používali označenie nehnuteľnosť a nie podiel. Keďže došlo v dávnej minulosti k reálnej delbe, touto reálnou delbou boli nehnuteľnosti aj vymedzené, preto bolo možné aj podiel vydržať, pretože fakticky išlo o samostatný pozemok. Žalované vo svojom vyjadrení popísali, ako predmetné reálne vydelené nehnuteľnosti užívali. V čestnom vyhlásení bolo uvedené, že P. Ď.K. uznáva vlastnícke právo k parcelám, ktoré sú tam presne špecifikované. Ak boli pozemky reálne vydelené, potom aj jej vyjadrenie dávalo zmysel, mysliac parcely reálne vydelené, aj keď formálne ešte stále evidované pod pôvodnými EKN parcelami v podielovom spoluvlastníctve. Súd považoval práve cez písomnosti P. Ď. (či už čestné vyhlásenie alebo vyjadrenie k vydržaniu) za stotožnené pôvodné parcely z r. 1988 s tými aktuálnymi, keďže žalovaným podpísala súhlas, musela vedieť o aké parcely sa jedná, o ktoré konkrétne pozemky ide. Ak by jej nejaké nehnuteľnosti v danom katastrálnom území ostali, nepoužila by jednoznačne a nezameniteľné slovné spojenie že právnym predchodcom žalovaných v r. 1988 odpredala všetky svoje nehnuteľnosti v kat. úz. Nová Bystrica. Žalované opísali genézu nadobudnutia ich vlastníckeho práva, kedy ich starí rodičia František Roman a Mária Romanová na základe nezachovanej písomnej kúpnej zmluvy nadobudli tieto nehnuteľnosti od P. Ď., ako pôvodnej pozemnoknižnej spoluvlastníčky. Táto zmluva sa síce nezachovala, ale zachovalo sa potvrdenie preukazujúce, že starí rodičia žalovaných zaplatili za sporné nehnuteľnosti kúpnu cenu. Starí rodičia žalovaných na základe nezachovanej písomnej darovacej zmluvy darovali predmetné nehnuteľnosti v r. 1994 svojmu synovi Q. T. (otec žalovaných), ktorý predmetné nehnuteľnosti v r. 2005 na základe písomnej nezachovanej darovacej zmluvy daroval žalovaným ako svojim dcéram. Hoci žalované, resp. ich právni predchodcovia nespĺnili zákonné podmienky, ktoré sa v tom ktorom čase vyžadovali na zápis vlastníckeho práva (či už písomná darovacia zmluva predložená na vkladové konanie, alebo registrácia zmluvy vtedajším štátnym notárstvom), boli objektívne presvedčení, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudli. Starí rodičia za nehnuteľnosť zaplatili kúpnu cenu, predávajúca im poskytla prehlásenie, že im kedykoľvek poskytne súčinnosť pri vyporiadaní týchto nehnuteľností. P. Ď. svojmu sľubu, ktorý dala v r. 1988 dostala a v priebehu života poskytla žalovaným potrebnú súčinnosť, aby si mohli svoje vlastnícke právo riadne usporiadať. Súd bol preto toho názoru, že žalované, resp. ich právni predchodcovia boli dobromyseľní, keďže samotná pôvodná spoluvlastníčka v priebehu rokov kontinuálne poskytovala žalovaným súčinnosť, aby si mohli usporiadať svoje vlastnícke právo. Hoc notárska zápisnica o osvedčení vyhlásenia o vydržaní je z r. 2018, podmienky vydržania boli čo do lehoty splnené k r. 1998, keďže vydržacia doba začala plynúť v r. 1988, kedy do dobromyseľnej držby vstúpili starí rodičia žalovaných. Pokiaľ žalobcovia spochybňovali obsah a pravdivosť listín, a to Čestného vyhlásenia P. Ď., datovaného dňa 16.09.2015, vyjadrenia P. Ď., datovaného dňa 16.09.2015 a Potvrdenia datovaného dňa 28.06.1988, súd uviedol, že za pravdivosť listín zodpovedá ich vyhotoviteľ a počas svojho života P. Ď. ich pravdivosť nespochybnila. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 CSP.

2. Odvolací súd v dôvodoch napadnutého potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie vykonal všetky navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, správne zistil skutkový stav a na základe tohto vec správne právne posúdil. S poukazom na § 387 ods. 2 CSP konštatoval aj správnosť dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie a v podrobnostiach na ne odkázal. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a v súvislosti s odvolacími námietkami uviedol, že v konaní boli predložené do spisu zažurnalizované listinné dôkazy v podobe notárskej zápisnice č. N 103/88 NZ 206/88 zo dňa 10.5.1988, ktorou právni predchodcovia žalovaných (ich starí rodičia H. T. a V. T.) odkúpili od predávajúcej P. Ď., nar. XX.XX.XXXX právnej predchodkyňi žalobcov

nehnutelnosti v k.ú. N. A. zapísané na LV č. XXX, a to rodinný dom č. XXX vedľajšie stavby (maštal'), verandu a pozemky parc. č. EN XXX zastavaný pozemok vo výmere 443m², EN XXX R.úka o výmere 541m² a Z. XXX pasienok o výmere 571m², ktoré sú v súčasnosti zapísané na LV č. XXX k.ú. N. A. ako rodinný dom č. XXX, postavený na parc. CKN č. XXX, parc. CKN XXX ttp o výmere 541m², CKN č. XXX zastavaná plocha a nádvorie o výmere 443m² a CKN č. XXX ttp o výmere 571m² na žalovanú 1/ a Q. T., nar. 27.10.1993, na každú po 1/3. Podľa potvrdenia vystaveného a napísaného na MNV v Novej Bystrici za prítomnosti svedka 28. júna 1988 právna predchodkyňa žalobcov P. Ď. vlastnoručne potvrdila, že prevzala od H.K. T. a jeho manželky V.Á. T. sumu 10.660,- Kčs, 35.434,- Kčs, 520,- Kčs, 57,40 Kčs, 1.136,- Kčs, spolu 48.157,40 Kčs za nehnuteľnosti, a to rodinný dom v k.ú. obce N. A. č.d. XXX a k tomu patriace drobné stavby a zastavaná plocha pozemku. Zároveň potvrdila, že prevzala sumu 31.842,60 Kčs, ktorá jej bola vyplatená zo strany kupiteľa za poľnohospodársku pôdu, ktorá doposiaľ nie je majetkovo-právne vysporiadaná medzi odpredávateľkou a kupiteľmi ako aj za domáce zariadenie. Prehlásila, že na požiadanie kupujúcich kedykoľvek bude ochotná nehnuteľnosti majetkovo-právne vysporiadať na Štátnom notárstve v Čadci bez ďalšej náhrady - finančnej náhrady, pričom išlo o nasledovné pozemky LV č. 768 č.p. EN 8XX lúka o výmere 482m², XXX T.oľa o výmere 442m², XXX roľa o výmere 192m², 8XX roľa o výmere 575m², XXX roľa o výmere 190m², XXX roľa o výmere 1.126m² a 904 roľa o výmere 1.141m². Vo vyhlásení spísanom 16.9.2015 P. Ď. vyhlásila, že uznáva vlastnícke právo k nehnuteľnostiam k parcelám: Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX v kat. úz. N. A. v prospech žalovanej 1/ a žalovanej 2/. Toto ich vlastnícke právo uznáva z titulu kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi ňou a ich neb. starým otcom H. T. a jeho manželkou V. T., ktorú uzatvorila v r. 1988. Toto čestné vyhlásenie nadväzovalo na jej potvrdenie zo dňa 26.08.1988, ktorým uznala, že im odpredala všetky svoje nehnuteľnosti v kat. úz. N. A. Z vyjadrenia podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb. P. Ď., rod. T., nar. XX.XX.XXXX dala súhlas s vyhotovením osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva pre žalovanú 1/ a žalovanú 2/, k nehnuteľnostiam v kat. úz. N. A., a to k parcelám: Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX. Uviedla, že žalované tieto nehnuteľnosti (podiele) nepretržite držia a nikto si nároky do týchto nehnuteľností (podielov) nerobí. Toto vyhlásenie dáva ako osoba vo veci zaujatá a nemá výhrady k vzniku vlastníckeho práva v prospech žalovaných.

2.1. Vzhľadom k tomu, odvolací súd označil za neodôvodnenú námietku žalobcov o tom, že žalované nepreukázali skutočnosť, nepredložili dôkazy na preukázanie splnenia všetkých zákonom vyžadovaných podmienok na vznik vlastníctva vydržaním. Odvolací súd následne uviedol, že žalované odvodzovali svoju dobromyseľnosť od právnych úkonov, ktoré boli vykonané v r. 1988, následne v roku 2015, v ktorých jednoznačne právna predchodkyňa žalobcov uznala vlastnícke právo k nehnuteľnostiam označeným v čestnom vyhlásení zo dňa 16.9.2015 v prospech V. C. T. a B. T. (žalovaných 1/, 2/), z titulu kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi ňou a ich nebohým starým otcom a jeho manželkou, ktorú uzatvorili ešte v roku 1988, s dovetkom, že čestné prehlásenie z roku 2015 nadväzuje na ňou vydané potvrdenie zo dňa 26.8.1988, ktorým uznala, že odpredala všetky svoje nehnuteľnosti v k.ú. N. A. Počas celého ďalšieho života právna predchodkyňa žalobcov do svojej smrti si žiadne nároky vo vzťahu k nehnuteľnostiam, tvoriacim predmet sporu, neuplatňovala, ani dobromyseľnosť držby žalovaných 1/, 2/ a ich právnych predchodcov relevantným spôsobom nespochybnila. Žalobcovia ako jej právni nástupcovia sa až žalobou doručenou súdu 2019 domáhali určenia, že bola vlastníčkou sporných nehnuteľností ku dňu jej smrti, teda k 15.5.2016. V čase podania žaloby tak žalobcovia začali spochybňovať viac ako 30 rokov existujúci stav, i napriek tomu, že ich právna predchodkyňa až ku dňu svojej smrti sa ochrany z porušenia jej vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam relevantným spôsobom nedomáhala, naopak sama svojim podpisom potvrdila nielen vôľu, ale i skutočnosť o tom, že všetky nehnuteľnosti, ktoré vlastnila v k.ú. N. A. odpredala v prospech právnych predchodcov žalovaných 1/, 2/. Napokon sama dokonca potvrdila, že za odpredaj pozemkov jej bola právnymi predchodcami žalovaných vyplatená i kúpna cena, ktorú zrejme v tom čase, vzhľadom na to, že do svojej smrti odpredaj nehnuteľnosti nespochybnila, považovala za primeranú.

2.2. Odvolací súd potom s poukazom na závery rozsudku Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VCdo 1/2024 zo dňa 13.5.2024, v ktorom najvyšší súd riešil otázku, či môžu byť splnené podmienky vydržania aj bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu, ktorá súvisí s interpretáciou ust. § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 134 ods. 1 OZ, uviedol, že držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonaní faktickej reálnej moci nad vecou, s úmyslom mať vec pre seba. Predpokladá existenciu dvoch zložiek - prvou je corpus possessionis ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Uviedol, že vznik držby sa na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí delegovať a nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané, na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí. Právne predpisy výraz „dobromyseľný“ nevymedzujú, preto východiskom ďalších úvah musí byť jeho význam v bežnej reči. V slovníku slovenského jazyka sa tomuto výrazu prisudzuje význam dobrosrdečný, dobrácky a jeho synonymum je statočný, poctivý, čestný. Opakom je zas výraz zlomyseľný vo význame osoby, ktorá si želá robiť niekomu zle. Držiteľ je teda dobromyseľný, o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný, o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda, že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný, s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného, vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratiť svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držbe. Súd sa v rámci skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov osvedčujúcich oprávnenosť držby. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu sama osebe nevylučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté, koná v dobrej viere, t. j. v ospravedliteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Uzavrel, že poctivosť konajúceho účastníka v občiansko-právnom vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de legata nestanovuje. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.

2.3. V danej veci bolo jednoznačne preukázané a právnu predchodkyňou žalobcov vlastnoručne podpisom potvrdené, že od právnych predchodcov žalovaných prevzala 31.842,60 Kčs za poľnohospodársku pôdu, ktorá doposiaľ v tom čase nebola majetkovo-právne vysporiadaná, medzi odpredávateľkou a kupiteľmi, pričom zároveň prehlásila, že na požiadanie kupujúcich kedykoľvek bude ochotná nehnuteľnosti majetko-právne vysporiadať na Štátnom notárstve v Čadci bez ďalšej finančnej náhrady s tým, že v konkrétnosti išlo o pozemky LV č. 768 čísla parciel EN: XXX lúka o výmere 484 m², XXX roľa o výmere 442 m², XXX roľa o výmere 192 m², XXX roľa o výmere 575 m², 887 roľa o výmere 190 m², XXX roľa o výmere 1.126 m² a 904 roľa o výmere 1.141 m². Veľký senát Najvyššieho súdu v poukazovanom rozhodnutí zdôraznil, že (iba) nedostatok právneho titulu nemôže pre účely vydržania zapríčiniť neoprávnenosť držby, resp. nedobromyseľnosť držiteľa. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.

2.4. V preskúmvanej veci bolo potom jednoznačne preukázané, že samotná právna predchodkyňa žalobcov potvrdila prijatie finančnej kompenzácie za poľnohospodársku pôdu, tak ako bola uvedená v potvrdení zo dňa 28.6.1988. Následne v čestnom vyhlásení zo dňa 16.9.2015 potvrdila vlastnícke právo žalovaných 1/, 2/ z titulu kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi ňou a ich nebohým starým otcom H. T. a jeho manželkou, ktorú uzatvorila v roku 1988 s tým, že toto čestné vyhlásenie nadväzuje na jej potvrdenie zo dňa 26.8.1988, ktorým uznala, že im odpredala všetky svoje nehnuteľnosti v k.ú. N. A..

Na podklade uvedeného bolo podľa odvolacieho súdu možné (zhodne so súdom prvej inštancie) prijať jednoznačný záver o tom, že právna predchodkyňa žalobcov si od roku 1988 až do svojej smrti bola vedomá toho, že odpredala všetky predtým vlastniace nehnuteľnosti v k. ú. Nová Bystrica, do konca svojho života si žiadne nároky vo vzťahu k týmto nehnuteľnostiam neuplatnila ani neuplatňovala, naopak, sama túto skutočnosť pred svojou smrťou potvrdila.

2.5. Pokiaľ žalobcovia poukazovali, že z jednotlivých čestných vyhlásení a vyjadrení ich právnej predchodkyne z roku 2015, nebolo možné ustáliť, že by sa jednalo o nehnuteľnosti, ktoré v skutočnosti ich právna predchodkyňa v k.ú. N. A. ako poľnohospodársku pôdu vlastnila, ani túto skutočnosť nebolo možné vo vzťahu k žalobcom považovať za podstatnú, nakoľko, ak by si i žalované 1/, 2/ prostredníctvom osvedčenia o vydržaní vlastníckeho práva uplatnili vlastnícke nároky i vo vzťahu k iným, ich právnej predchodkyňi nepatriacim nehnuteľnostiam, nemali v tomto smere žalobcovia v konaní aktívnu legitimáciu na zvrátenie a spochybnenie zápisu v katastri nehnuteľností v prospech žalovaných 1/, 2/. Ochrany by sa mohli domáhať iba tie osoby, do ktorých vlastníctva bolo vydaním osvedčenia o vydržaní vlastníckeho práva v prospech žalovaných 1/, 2/ zasiahnuté. Odvolací súd pripomenul, že v predmetnom konaní neriešil otázku, či žalované sú vlastníčky nehnuteľností, o ktoré v konaní ide, naopak riešil otázku, či v čase smrti právna predchodkyňa žalobcov P. Ď., rod. T., nar. XX.XX.XXXX, ktorá zomrela XX.X.XXXX, bola ku dňu svojej smrti ich vlastníčkou. Pasívna vecná legitimácia žalovaných 1/, 2/ bola potom odvodená od zápisu v katastri nehnuteľností.

2.6. K námietke žalobcov o tom, že právnym predchodcom žalovaných nemohla a nezačala plynúť vydržacia lehota od roku 1988, odvolací súd uviedol, že súčasná právna úprava o vydržaní je obsiahnutá v § 134 OZ, bola zavedená zák. č. 509/1991 Zb. účinným od 1. januára 1992. Z prechodného ust. § 872 ods. 6 OZ v nadväznosti na prijatú prax a judikatúru vyplýva, že do vydržacej doby možno započítať aj dobu držby, uskutočňovanú pred 1. januárom 1992, a to aj vtedy, ak ide o vydržanie vecí, ktorá nemohla byť predmetom vydržania pred týmto dňom (§ 135a ods. 3 OZ v znení do 31. decembra 1991) alebo išlo o osobu nespôsobilú vydržať vlastnícke právo (právnická osoba). Odvolací súd sa tiež nestotožnil s námietkou žalobcov, že spoluvlastnícky podiel nie je samostatnou vecou v právnom slova zmysle, pričom poukázal na R 30/2011, v ktorom Najvyšší súd SR s poukazom i na rozhodnutie 3Cdo/27/2005 jednoznačne ustálil, že i ideálny podiel na spoluvlastníctve je predmetom občiansko-právnych vzťahov v zmysle § 118 ods. 1 OZ, má charakter samostatnej veci, preto sa aj právny osud jednotlivých podielov posudzuje samostatne. V nadväznosti na uvedené, odvolací súd rozsudok prvoinštančného súdu ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

2.7. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“), ktorého prípustnosť odôvodňovali ustanoveniami § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhovali, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. V rámci dovolania namietali, že napadnuté rozhodnutie a jemu predchádzajúce konanie na súde prvej inštancie trpia podstatnými vadami, ktoré robia napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu nesprávnym a nezákonným, nakoľko sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že nimi špecifikované nehnuteľnosti v katastrálnom území N. A. sú súčasťou dedičstva po P. Ď., zomrelej XX.XX.XXXX. Právnou otázkou v tomto prípade bolo, aké podmienky majú byť bez akýchkoľvek pochybností dodržané a preukázané na to, aby súd mohol konštatovať, či žalované nehnuteľnosti vydržali, alebo nie, respektíve či ku dňu smrti pani Ď.j boli vlastníckami dotknutých nehnuteľností žalované z titulu vydržania, t. j. právna otázka oprávnenosti držby, respektíve dobromyseľnosti držby. Bez náležitého posúdenia tejto právnej otázky nie je možné prijať správny skutkový a tým aj právny záver, ani postupovať v súlade s rozhodovacou ustálenou praxou dovolacieho súdu. Súd potom opakovane odmietli skúmať dobromyseľnosť žalovaných, napriek zásadným právnym a faktickým námietkam žalobcov počas celého konania. Zásadnou bola rovnako právna otázka posúdenia dobromyseľnosti právnych predchodcov žalovaných. Podstatnou bola

tiež otázka, či bolo možné držbu žalovaných považovať za dobromyseľnú od jej počiatku s prihliadnutím na okolnosti ich vstupu do údajnej držby. V konaní dôkazné bremeno zaťažovalo žalované a teda tieto mali preukázať, ako splnili všetky Občianskym zákonníkom predpísané podmienky vydržania, predovšetkým mali osvedčiť a preukázať nadobúdacie tituly ku každému nimi uvádzanému podielu na príslušných nehnuteľnostiach. V tomto smere žalobcovia poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 6MCdo 17/2010, 2Cdo 256/2015, 4Cdo 133/2020. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd mali teda skúmať, či boli splnené podmienky pre spísanie osvedčenia o vyhlásení o vydržaní a pokiaľ zistili, že tomu tak nebolo a dôvody pre vydržanie vlastníckeho práva v prospech právnych predchodcov žalovaných neboli dané, mal vlastníckej žalobe vyhovieť v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

3.2. Žalobcovia mali za to, že žalované neunesli svoje dôkazné bremeno a nepreukázali:

- užívanie a obhospodarovanie alebo vykonávanie iných činností žalovaných pozemkov, ani ako došlo k špecifikácii týchto tvrdených podielov - časti pozemkov, vrátane koordinácie a usporiadania vzťahov a popísaných činnosti s ostatnými spoluvlastníkmi jednotlivých pozemkov, ktorí v prípade podielového spoluvlastníctva nepochybne pri hospodárení so spoločnou vecou predstavujú oprávnené tretie strany,
- či a ako došlo k zriadeniu faktickej moci žalovaných nad ideálnymi, t. j. materiálne a geograficky konkrétne nevymedzenými spoluvlastníckymi podielmi na jednotlivých pozemkoch, vrátane koordinácie a usporiadania vzťahov a popísaných činnosti s ostatnými spoluvlastníkmi jednotlivých pozemkov,
- akým spôsobom a v akom rozsahu žalované realizovali svoje údajné práva poberať plody a úžitky z predmetu vydržania, akej povahy mali byť tieto úžitky a akým spôsobom došlo k určeniu rozsahu a spôsobu uplatňovania týchto údajných práv vo vzťahu k ostatným spoluvlastníkom pozemkov,
- dohody o užívaní, či hospodárení s ostatnými spoluvlastníkmi dotknutých pozemkov.

3.3. Vo vzťahu k preukázaniu splnenia konkrétnych faktických podmienok vydržania žalované nenavrhli vykonať žiadny dôkaz listinou, výsluchom svedka alebo strany, znaleckým posudkom ani iným spôsobom. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd ako dôkaz vykonal výlučne notársku zápisnicu s prílohami, avšak táto listina žiadnym spôsobom neosvedčovala nadobúdací titul, ani splnenie podmienok vydržania. Osvedčovala iba skutočnosť, že táto bola spísaná príslušným notárom a že žalované urobili pred notárom tam uvedené vyhlásenie. Žalované žiadnym spôsobom nepreukázali žiadne konkrétne okolnosti, z ktorých by sa dalo usúdiť, že presvedčenie údajných držiteľov o tom, že im vec alebo právo patrí, bolo po celú vydržaciú dobu dôvodné. Žalované nenavrhli ani žiadne dôkazy k žalobcami výslovne spochybneným súkromným listinám, ktorých pravosť ani obsah nebol v konaní preukázaný - išlo o fotokópiu listiny označenej ako čestné vyhlásenie P. Ď. zo dňa XX.XX.XXXX, fotokópiu listiny označenej ako vyjadrenie P. Ď. zo 16.09.2015 a fotokópiu listiny označenej ako potvrdenie zo dňa 28.06.1988. Pri každej súkromnej listine, na rozdiel od listín verejných, je predmetom skúmania nielen jej pravosť, ale i pravdivosť údajov v nej uvedených. V tomto smere však žalované nenavrhli vykonať žiadne dôkazy. Napriek nepreukázaniu pravosti ani obsahu uvedených súkromných listín zo strany žalovaných, súd v napadnutom rozhodnutí vyhodnotil tieto dôkazy v rozpore s ustanovením § 204 CSP. Potvrdenie z roku 1988 podľa žalobcov nie je dokumentom, ktorý by osvedčoval akékoľvek užívanie, čo i len časti pozemkov starými rodičmi žalovaných a žiadnym spôsobom neosvedčuje ich dobromyseľnosť. Potvrdenie v čase vystavenia nebolo nadobúdacím titulom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Toto potvrdenie neobsahuje žiadny súhlas vlastníčky dňom uvedených nehnuteľností na ich akúkoľvek držbu, či užívanie zo strany starých rodičov žalovaných. Obsah Čestného vyhlásenia z roku 2015 vo vzťahu k obsahu notárskej zápisnice z roku 2018 je podľa žalobcov zasa zmätočný a priamo spochybňuje žalovanými tvrdené vydržanie. Podľa neho mala pani P. Ď. vyhlásiť, že „uznáva vlastnícke právo k nehnuteľnostiam a parcelámv prospech V. C. T. P. B. T.“. Pani P. Ď. však nebola výlučnou vlastníčkou žiadneho s pozemkov v ňom uvedeným v celosti, vlastnila iba príslušné spoluvlastnícke podiely a preto ani nemohla uznať vlastnícke právo k týmto parcelám. Čestné vyhlásenie z roku 2015 je teda vecne úplne nesprávne a ako právny úkon nespĺňa zákonné požiadavky určitosti, ani

vážnosti podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Toto čestné vyhlásenie preto nemohlo byť použité pre následné spisanie notárskej zápisnice z roku 2018. Žalobcovia poukazovali aj na zjavné obsahové rozpory medzi nehnuteľnosťami uvedenými v pôvodnej notárskej zápisnici z roku 1988 a nehnuteľnosťami uvedenými v notárskej zápisnici z roku 2018. Pôvodná notárska zápisnica z roku 1988 z hľadiska dôkaznej hodnoty pre toto konanie preukazuje výlučne úplnú absenciu dobromyseľnosti a ospravedlniteľného omylu na strane starých rodičov žalovaných vo vzťahu k nimí respektíve žalovanými tvrdenému vydržaniu. Nehnuteľnosti špecifikované v pôvodnej notárskej zápisnici z roku 1988 a potvrdení sa týkajú úplne iných, respektíve v druhom prípade iba sčasti totožných pozemkov, ako sú uvedené v notárskej zápisnici z roku 2018. Hoci sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí odvolával na závery rozhodnutia veľkého senátu sp. zn. 1VCdo 1/2024, práve poctivosť konania žalovaných, žalobcovia dôvodne a preukázateľne pred súdom spochybnili. V danom konaní poctivé konanie držiteľa preukázané nebolo.

3.4. Žalobcovia poukazovali na úplnú absenciu dobromyseľnosti s ohľadom na žalovanými tvrdené nadobúdacie tituly podielov na dotknutých nehnuteľnostiach:

- údajnú (žiadnym spôsobom nedoloženú, ani inak nepreukázanú) kúpnu zmluvu z roku 1988,

- rozhodnutie Najvyššieho súdu R 73/2015, podľa ktorého oprávneným držiteľom nehnuteľností, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný v tom, že je jeho vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31.12.1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona 95/1963 Z. z.

- rozhodnutie Najvyššieho súdu R 74/2015, podľa ktorého oprávneným držiteľom nehnuteľností nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31.12.1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorá nebola uzavretá v písomnej forme.

3.5. Tvrdili, že u právnych predchodcov žalovaných je dobromyseľná držba úplne vylúčená, čo vylučuje následnú dobromyseľnú držbu, aj žalovanými tvrdené neskoršie údajné nadobúdacie tituly - údajnú (ale žiadnym spôsobom nedoloženú, ani inak nepreukázanú) nadobúdaciú zmluvu na Jozefa Romana z roku 1994 a údajnú (ale žiadnym spôsobom nedoloženú, ani inak nepreukázanú) darovaciu zmluvu na žalované z roku 2005, vylučujú analogickú aplikáciu rozhodnutia Najvyššieho súdu č. R 62/2018, podľa ktorého dobrú vieru určitého subjektu v to, že vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu, nemôže zásadne zakladať zmluva uzatvorená od 01.01.1992 na základe, ktorej nebol povolený vklad do katastra nehnuteľností. U samotných žalovaných teda dobromyseľná držba bola a je tiež vylúčená. Dobromyseľnosť žalovaných vylučuje aj samotné vyhlásenie žalovaných na strane 10 notárskej zápisnice z roku 2018 o tom, že „ostatní vlastníci, respektíve spoluvlastníci majú svoje vlastníctvo takisto reálne vydelené a svoje vlastníctvo pokojne užívajú“. Žalované si teda preukázateľne boli vedomé toho, že každý z pozemkov mal a má ďalších podielových spoluvlastníkov a teda, že žiadna zo žalovaných nikdy nespĺnila, ani nemohla splniť, podmienku dobromyseľnosti, nakoľko nemali žiadny dôvod domnievať sa, že ony alebo ich právni predchodcovia boli vlastníkami vecí - predmetných nehnuteľností v celosti. V prípade takejto priznanej vedomosti o spoluvlastníctve a užívaní pozemkov ďalšími osobami je vylúčené, aby u žalovaných alebo ich právnych predchodcov vzniklo subjektívne presvedčenie, že sú vlastníkami podielov, alebo dokonca pozemkov. Za absurdné a spochybňujúce tvrdené vydržanie žalobcovia považovali vyjadrenie žalovaných o tom, že sa v tomto prípade vlastne ani nemá jednať o podielové spoluvlastníctvo z dôvodu, že „síce v katastri nehnuteľností sú zapísaní spoluvlastníci, ale v minulosti došlo medzi spoluvlastníkmi k rozdeleniu pozemkov a predmetné pozemky užívala výlučne P. Ď. a takto tieto pozemky previedla aj na právnych predchodcov žalovaných“. Toto tvrdenie žalovaných je v úplnom rozpore s obsahom notárskej zápisnice z roku 2018, ktorá má osvedčovať vydržanie v nej presne špecifikovaných spoluvlastníckych podielov. Navyše žalované tu uvádzajú, že predmetné pozemky mala užívať výlučne P. Ď., čím priamo a úplne spochybňujú držbu a užívanie tvrdeného predmetu údajného vydržania žalovanými a ich právnymi predchodcami. Výlučné užívanie pani P. Ď., ktoré tvrdia žalované, potom vylučuje užívanie inými osobami. Žalobcovia preto majú za to, že v konaní žiadnym spôsobom nebola ohraničená a už vôbec nie je preukázaná držba alebo

akékoľvek reálne užívanie pozemkov, alebo ich častí zo strany žalovaných, ich rodičov alebo starých rodičov. V tomto smere ani súd nemal možnosť hodnotiť žiadne dôkazy, nakoľko žiadne neboli predložené, ani navrhnuté. Odvolací súd preto nemal žiadny dôvod domnievať sa, že zmätočné prejavy vôle žalovaných vyjadrené v notárskej zápisnici z roku 2018 sú pravdivé a že došlo k vydržaniu tam špecifikovaných podielov v prospech žalovaných, teda nebol žiadny dôvod na zamietnutie žaloby, čo je v rozpore s rozhodovacou praxou.

3.6. Žalobcovia preto mali za to, že nie sú a nikdy neboli splnené podmienky vydržania podielov ani pozemkov špecifikovaných v notárskej zápisnici z roku 2018 žalovanými, ani ich tvrdenými právnymi predchodcami, najmä pretože:

- z obsahu notárskej zápisnice z roku 2018, pôvodnej notárskej zápisnice z roku 1988, potvrdenia, čestného vyhlásenia z roku 2015 a súhlasu z roku 2015 vyplýva, že účastníkom týchto úkonov nebolo vôbec zrejmé, čo má vlastne byť predmetom údajného vydržania, obsah čestného vyhlásenia z roku 2015 a súhlasu z roku 2015 je v tomto smere vo vzťahu k obsahu notárskej zápisnice z roku 2018 nekonzistentný a rozporný, najmä pokiaľ ide o predmet vydržania, tento predmet je opakovanie rozlične a zmätočne označovaný ako „nehnuteľnosť“, „vec“ alebo „spoluvlastnícky podiel“; preto, ak žalované, vo veci konajúci notár, ani pani P. Ď. nedokázali ani jednoznačne zadefinovať a popísať predmet údajného vydržania, nie je pri súdnom prieskume potrebné a ani možné pristúpiť k následnému posudzovaniu otázky oprávnenosti držby a dobromyseľnosti údajných vydržateľiek,

- nehnuteľnosti špecifikované v pôvodnej notárskej zápisnici z roku 1988 a potvrdení z roku 1988 sa týkajú úplne iných, respektíve v druhom prípade iba sčasti totožných pozemkov uvedených v notárskej zápisnici z roku 2018,

- v notárskej zápisnici z roku 2018 nie je vôbec špecifikovaný spôsobilý predmet vydržania, nakoľko ideálny spoluvlastnícky podiel na ktoromkoľvek z pozemkov nie je objektívne možné ovládať, držať a užívať, a tam uvedené spoluvlastnícke podiely ani neboli žiadnym konkrétnym spôsobom vymedzené,

- z obsahu notárskej zápisnice z roku 2018, ani z iného predloženého dokumentu nevyplýva, že by žalované, ich starí rodičia alebo rodičia mohli odôvodnenie a dobromyseľne predpokladať, že by mali akékoľvek užívacie právo k pozemkom uvedeným v notárskej zápisnici,

- žiadnym spôsobom nie je časovo ohraničená a už vôbec nie je preukázaná držba alebo akékoľvek reálne užívanie pozemkov alebo ich častí zo strany žalovaných, ich rodičov alebo starých rodičov.

3.7. Napriek uvedeným skutočnostiam odvolací súd vo veci rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý žalobu zamietol potvrdil a to napriek tomu, že skutkové závery v napadnutom rozhodnutí sú v rozpore s vykonaným dokazovaním a sú založené len na domnienke, že na základe žalovanými predložených, avšak žalobcami riadne spochybnených listín, je možné ustáliť záver, čo mu tak však nie je. Závery súdu o údajnej genéze nadobudnutia vlastníckeho práva právnymi predchodcami žalovaných sú potom v rozpore s ustálenou judikatúrou vyšších súdov. Naviac súd ustálil začiatok plynutia vydržacej doby do roku 1988, pričom tak urobil bez akýchkoľvek relevantných dôkazov. Súdy do vydržacej doby započítali aj dobu držania uskutočňovanú pred 01.01.1992, to však neplatí pre začiatok jej plynutia, čo súdy zjavne opomenuli. Lehota dobromyseľnej držby právnych predchodcov žalovaných nemohla lege artis začať plynúť v roku 1988. Právna úprava platná v roku 1988 totiž v značnej miere obmedzovala pozemky spôsobilé vydržania vzhľadom na to, že právo osobného užívania sa mohlo zriadiť len k pozemkom, ktoré boli podľa územných plánov, respektíve územných rozhodnutí určené na výstavbu rodinných domčekov (max. 800 m²), rekreačných chát (max 400 m²) alebo garáží alebo na zriaďovanie záhradiek (max 400 m²). Fyzická osoba nadobudla právo, aby sa s ňou uzavrela dohoda o osobnom užívaní pozemku, t. j. nenadobudla absolútne právo (vlastnícke právo), ale len relatívne právo (právo na uzatvorenie dohody). Ani jeden zo žalobou dotknutých pozemkov tieto charakteristiky nespĺňal, pričom uvedené charakteristiky dotknutých pozemkov z pohľadu ich spôsobilosti byť predmetom vydržania ani neboli predmetom dokazovania pred súdom. Žalobcovia

rozhodnutie napadli dovolaním aj podľa § 420 písm. f) CSP, kedy namietali že ani z jedného z uskutočnených pojednávanií (06.02.2023, 06.03.2023) nebola právnenému zástupcovi žalobcov poskytnutá zápisnica z pojednávania, ani zvukový záznam. Rovnako po pojednávaní nebol v elektronickom súdnom spise včas sprístupnený ani zvukový záznam z pojednávania, ani zápisnica. Právnenému zástupcovi žalobcov bola doručovaná až dňa 16.02.2023, popoludní v posledný deň lehoty stanovenej súdom pre koncentráciu konania (súd na pojednávaní konanom dňa 06.02.2023 stanovil pre koncentráciu lehotu 10 dní). Neodôvodneným omeškaním súd potom zmaril žalobcom efektívnu prípravu na nasledujúce pojednávanie, vytýčené na deň 06.03.2023 a hrubým spôsobom neoprávnene zasiahol do ich práva na súdnu ochranu. Aj v prípade druhého pojednávania, na ktorom súd vyhlásil rozsudok, súd ani po takmer dvoch mesiacoch nezaslal, ani v súdnom spise právnenému zástupcovi žalobcov nesprístupnil, ani len zápisnicu z druhého pojednávania zo dňa 06.03.2023.

3.8. Zhrňujúc záverom žalobcovia v dovolaní uviedli, že napadnuté rozhodnutie a jemu predchádzajúce konanie na súde prvej inštancie trpia podstatnými vadami, ktoré robia napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu nesprávnym a nezákonným, a vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, najmä tým že :

- nesprávne vyhodnotil nespôsobilý predmet vydržania, konkrétne nevymedzil ich spoluvlastnícke podiely na pozemkoch, špecifikované v notárskej zápisnici z roku 2018, nakoľko žiadne dôkazy o takto vymedzených spoluvlastníckych podieloch neboli súdom vykonané,

- nesprávne ustálil neexistujúcu dobromyseľnosť žalovaných a ich právnych predchodcov o tom, že im dotknuté pozemky alebo ich časti patria, osobitne v rozpore s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu v tejto otázke, nakoľko žiadne dôkazy osvedčujúce dobromyseľnosť žalovaných, ani ich právnych predchodcov neboli súdom vykonané,

- nesprávne ustálil dobromyseľnú držbu trvajúcu počas zákonom predpísanej doby, hoci žiadne dôkazy osvedčujúce akúkoľvek držbu dotknutých pozemkov, ani ich časti žalovanými, ani ich právnymi predchodcami, neboli súdom vykonané; navyše pre vydržanie spoluvlastníckeho podielu (ktorý nie je samostatnou vecou) právna úprava nestanovuje žiadnu vydržaciu dobu, čo podporuje tvrdenia žalobcov o tom, že údajne vydržanie žalovanými tvrdené nenastalo ani nastať nemohlo,

- nesprávne ustálil žalovanými tvrdený začiatok vydržacej doby do roku 1988, nakoľko v tom čase platná právna úprava (zákon číslo 131/1982 Zb.) vôbec neumožňovala vydržanie pozemkov špecifikovaných v notárskej zápisnici v roku 2018,

- nesprávne ustálil zaplatenie časti kúpnej ceny právnymi predchodcami žalovaných v roku 1988, nakoľko obsah a pravdivosť potvrdenia z roku 1988 boli žalobcami spochybnené a neboli v konaní preukázané,

- pri formulácii svojich záverov nesprávne vychádzal z dôkazov - listín, ktorých obsah a pravdivosť boli žalobcami spochybnené a neboli v konaní preukázané.

Uvedené malo potom za následok, že v napadnutom rozhodnutí sa pri riešení právnej otázky odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom napadnuté rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení veci najmä preto, že súd:

- nesprávne aplikoval ustanovenia zákona č. 131/1982 Zb. na žalovanými tvrdený začiatok plynutia vydržacej doby,

- odklonil sa od rozhodnutí Najvyššieho súdu týkajúcich sa znášania dôkazného bremena (6MCdo 17/2010, 2Cdo 256/2015, 4Cdo 133/2020),

- odklonil sa od rozhodnutí Najvyššieho súdu týkajúcich sa dobromyseľnosti pri začatí plynutia

vydržacej doby (R 73/2015, R 74/2015, R 62/2018).

3.9. Súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcom aj to, aby uskutočňovali im patriace procesné práva, a to v takej miere, že došlo k porušeniu na spravodlivý proces tým, že žalobcom nebola po pojednávaní dňa 06.02.2023 sprístupnená zápisnica, ani zvukový záznam z pojednávania a tieto neboli sprístupnené ani v elektronickom súdnom spise, pričom právnomu zástupcovi žalobcov bola zápisnica doručovaná až po desiatich dňoch dňa 16.02.2023, teda popoludní, v posledný deň lehoty stanovenej súdom na koncentráciu konania; týmto nijako neodôvodneným omeškaním súd zmaril žalobcom prípravu na nasledujúce pojednávanie, vytýčené na deň 06.03.2023, znemožnil im zvážiť a predložiť dôkazy a kvalifikované vyjadrenie v rámci sudcovskej koncentrácie konania, a teda hrubým spôsobom neoprávnene zasiahol do ich práva na súdnu ochranu. Súd rovnako po druhom pojednávaní dňa 06.03.2023, napriek urgencii, nezaslal ani v súdnom spise právnomu zástupcovi žalobcov bez akéhokoľvek odôvodnenia nesprístupnil, zápisnicu z pojednávania zo dňa 06.03.2023 a túto žalobca doručil až spolu s rozsudkom dňa 15.06.2023, teda po viac ako dvoch mesiacoch.

4. Žalované sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného treba odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

12. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietali, že im nebola po pojednávaní dňa 06.02.2023 sprístupnená zápisnica, ani zvukový záznam z pojednávania a tieto neboli sprístupnené ani v elektronickom súdnom spise, pričom právnenému zástupcovi žalobcov bola zápisnica doručovaná až po desiatich dňoch dňa 16.02.2023, teda popoludní, v posledný deň lehoty stanovenej súdom na koncentráciu konania; týmto postupom im súd prvej inštancie zmaril prípravu na nasledujúce pojednávanie, vytýčené na deň 06.03.2023, znemožnil im zvážiť a predložiť dôkazy a kvalifikované vyjadrenie v rámci sudcovskej koncentrácie konania, a teda hrubým spôsobom neoprávnené zasiahol do ich práva na súdnu ochranu. Súd prvej inštancie rovnako po druhom pojednávaní dňa 06.03.2023, napriek urgencii, nezaslal ani v súdnom spise právnenému zástupcovi žalobcov bez akéhokoľvek odôvodnenia nesprístupnil, zápisnicu z pojednávania zo dňa 06.03.2023 a túto žalobca doručil až spolu rozsudkom dňa 15.06.2023, teda po viac ako dvoch mesiacoch. Predmetné konanie súdu prvej inštancie potom predstavuje podľa dovolateľov takú vadu konania, ktorá sama o sebe znamená, že bolo porušené ich právo na spravodlivý proces a súdnu ochranu.

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnu ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14. Pokiaľ potom išlo o namietané oneskorené doručenie zápisníc z pojednávania, príp. zvukových záznamov z pojednávania pred súdom prvej inštancie v dňoch 6.2.2023 (doručená právnenému zástupcovi žalobcov až 16.2.2023 o 14.29 hod.) a 6.3.2023 (doručená právnenému zástupcovi žalobcov až spolu s rozsudkom dňa 15.6.2023), dovolací súd uvádza, že v postupe súdu prvej inštancie sa síce jedná o procesnú vadu, avšak táto nedosahuje intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Dovolací súd po oboznámení sa so spisom zistil, že na pojednávaní konanom dňa 6.2.2023 súd prvej inštancie vykonal všetky stranami (vrátane žalobcov) navrhnuté dôkazy, ku ktorým umožnil stranám sa aj riadne vyjadriť. Strany potom zhodne potvrdili, že spisový materiál bol na pojednávaní oboznámený dostatočne. K námietke žalobcov, že oneskorené zaslanie zápisnice, resp. zvukového záznamu z pojednávania konaného dňa 6.2.2023 im zmarilo prípravu na nasledujúce pojednávanie (vytýčené na deň 06.03.2023), tým, že nemohli zvážiť a predložiť dôkazy a kvalifikované vyjadrenie v rámci sudcovskej koncentrácie konania (ktorú súd určil na 10 dní od konania pojednávania), dovolací súd uvádza, že táto skutočnosť

(údajné zmarenie prípravy na ďalšie pojednávanie spočívajúcej v nemožnosti včas predložiť ďalšie dôkazy - pozn.) nielenže nebola žalobcami ničím preukázaná, ale z obsahu spisu dovolací súd ani nezistil, že by súd prvej inštancie v dôsledku uplatnenia sudcovskej koncentrácie konania žalobcom znemožnil (resp. nepripustil) predložiť akýkoľvek ďalší dôkaz (príp. že by na takýto dôkaz z dôvodu uplynutia lehoty sudcovskej koncentrácie konania neprihliadol). Žalobcovia totiž žiadali ďalší dôkaz v konaní (či už v lehote sudcovskej koncentrácie alebo po jej uplynutí) ani nepredložili. Naopak dňa 3.3.2023 žalobcovia zaslali na súd podanie označené ako „k znášaniu dôkazného bremena (ohľadne preukazovania podmienok vydržania) žalovanými“, čím sami reagovali na prednesy uskutočnené na pojednávaní dňa 6.2.2023 (a teda im bol obsah prednesov na tomto pojednávaní dostatočne známy). Naviac súd prvej inštancie ukončil dokazovanie až na ďalšom pojednávaní (konanom dňa 6.3.2023, na ktorom vyhlásil aj rozsudok - pozn.) a to až potom, čo po výzve súdu strany zhodne uviedli, že ďalšie návrhy na vykonanie dôkazov nemajú, a že nemajú ani pripomienky k doposiaľ vykonanému dokazovaniu. Je teda zrejmé, že samotné oneskorené doručenie zápisnice z pojednávania, resp. zvukového záznamu nemalo žiaden vplyv na prípravu žalobcov na ďalšie pojednávanie, ani na ich možnosť predkladať súdu ďalšie dôkazy (všetky dôkazy boli totiž vykonané už na pojednávaní konanom dňa 6.2.2023, pričom ďalšie dôkazy, resp. vykonanie ďalších dôkazov strany do skončenia konania už ani nenavrhlí a nepredkladali). Napokon zvukový záznam bol žalobcom sprístupnený (ako sami uvádzajú) dňa 16.2.2023, a teda na prípravu na ďalšie pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť až 6.3.2023, mali zachovanú 5 dňovú lehotu (§178 ods. 2 CSP). Naviac žalobcovia boli tí, ktorí iniciovali začatie konania (podaním žaloby) a teda museli byť naň aj riadne pripravení (na pojednávaní konanom dňa 6.2.2023 potom nenastala žiadna taká skutočnosť, ktorá by si vyžadovala osobitnú prípravu na ďalšie pojednávanie, resp. vyžadovala k ochrane práv žalobcov nutnosť včasného doručenia zápisnice - ako už bolo uvedené žalobcovia na prednesy uskutočnené na pojednávaní konanom dňa 6.2.2023 reagovali písomným podaním z 3.3.2023, pričom (ani na pojednávaní dňa 6.3.2023) už vykonanie ďalších dôkazov nenavrhovali a nemali ani pripomienky k dovtedy vykonanému dokazovaniu). Možno potom uzavrieť, že v danom prípade iba púhe oneskorené doručenie zápisnice z pojednávania konaného dňa 6.2.2023 bez ďalšieho nezasiahlo do procesných práv žalobcov v takom rozsahu, že tým došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces, resp. že im bolo akýmkoľvek spôsobom znemožnené realizovať im patriace procesné práva. Pokiaľ išlo o pojednávanie konané dňa 6.3.2023, na ktorom súd prvej inštancie vyhlásil rozsudok, včasné nedoručenie zápisnice žalobcom nemalo vplyv na obsah rozsudku súdu prvej inštancie. Pokiaľ išlo o konanie pred odvolacím súdom, žalobcovia mali možnosť nahliadnuť do spisu v lehote po doručení rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolací súd preto konštatuje, že nezistil intenzitu tejto procesnej vady na naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420, písm. f) CSP.

14.1. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP potom zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania len v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zarúčených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Tvrdenia o oneskorenom doručení zápisnice z pojednávania vzhľadom na to, že uvedené nemalo v ďalšom žiaden vplyv na uplatňovanie procesných práv žalobcov, v zásade nemožno právne kvalifikovať ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, keďže nedosahovali intenzitu takejto procesnej vady.

15. V posudzovanom prípade dovolací súd uzatvára, že obsah spisu nedáva podklad pre záver, že konanie pred súdmi nižších inštancií bolo postihnuté namietanou vadou zmätočností uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP, dovolanie žalobcov preto v uvedenej časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

16. Dovolací súd ďalej pristúpil k skúmaniu existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolatelia podľa tohto dovolacieho dôvodu namietali nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (ktoré podrobili kritike), v ktorej súvislosti však nenastolili (nevymedzili) žiadnu otázku, na ktorej riešení malo spočívať rozhodnutie odvolacieho súdu a pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od

ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

17. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa teda sleduje zámer minimalizovať nežiadúce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu.

18. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

19. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. § 421 ods. 1 písm. b) či § 421 ods. 1 písm. c) CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

20. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

21. Ešte pred posúdením samotného „právneho odklonu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), treba uviesť, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je viazaný (a zároveň obmedzený) rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktoré v dovolaní označil dovolateľ (viď rozhodnutie veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObdo/2/2020 a tiež 1VCdo/2/2022, 8Cdo/278/2019).

22. V danom prípade dovolací súd konštatuje, že dovolatelia pri vymedzení dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP nepostupovali, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedli (nevymedzili) konkrétnu právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedli ako ju riešil odvolací súd a v čom sa jeho riešenie odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe ani to, ako mala byť táto právna otázka riešená správne. Podľa názoru dovolacieho súdu v súvislosti s vymedzením dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolatelia iba polemizovali s vyhodnotením dokazovania súdmi nižších inštancií a s ich právnym posúdením. Takéto vymedzenie dovolacieho

dôvodu nesprávneho právneho posúdenia však nespĺňa zákonom stanovenú požiadavku kladenú na spôsob jeho vymedzenia v zmysle § 432 ods. 2 CSP. Samotné polemizovanie dovolateľov (o tom, či v danej veci boli/neboli splnené podmienky pre vydržanie spoluvlastníckych podielov na žalovaných nehnuteľnostiach žalovanými) s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP. Nedostatok tejto náležitosti Civilný sporový poriadok považuje za dôvod pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP.

23. Keďže v preskúmvanej veci dovolatelia zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) žiadnym spôsobom nenastolili, nevymedzili, neformulovali, nepomenovali konkrétnu právnu otázku zásadného významu, dovolací súd nemohol svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú otázku mali dovolatelia na mysli. Za týchto okolností dovolací súd nemohol pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný, či odvolací súd.

24. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak dovolací súd je podľa § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade do úvahy neprichádza.

24.1. Dovolatelia v podanom dovolaní potom nielenže spochybňujú väčšinou len skutkové závery súdov nižších inšancií ohľadne preukazovania dobromyseľnosti žalovaných, resp. ich právnych predchodcov, ale z hľadiska právneho posúdenia veci iba polemizujú s právnymi závermi odvolacieho súdu o tom, či v danej veci boli/neboli splnené podmienky pre vydržanie žalovaných spoluvlastníckych podielov žalovanými, avšak pritom nekonkretizujú takú právnu otázku, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie a pri riešení ktorej by sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Dovolatelia vyslovili iba púhy nesúhlas s takým právnym záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého žalované označené spoluvlastnícke podiely vydržali, a to na základe dobromyseľnej držby. Iba púhy opačný názor žalobcov na túto otázku pritom nepredstavuje riadne vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (zo strany žalobcov išlo len o polemiku s odvolacím súdom, či u žalovaných boli alebo ne boli splnené podmienky dobromyseľnej držby). Zhrnúc uvedené dovolací súd potom konštatuje, že kvalifikovane zastúpení dovolatelia v dovolaní okrem svojej nespokojnosti a polemiky so skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdov nižších inšancií nevymedzili (z aplikácie práva na preukázaný skutkový stav vyplývajúcu) právnu/právne otázku/otázky, ktorú/ktoré odvolací súd riešil (t. j. vysvetlil jej/ich podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve takéto riešenie) a na jej/ich vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Aj keď dovolací súd v dovolacom konaní nevyžaduje dokonalú formuláciu dovolacej otázky a ani sa striktne nezameriava len na to, či dovolateľ vymedzil prípustnosť dovolania formálne na konkrétnom riadku svojho podania, v záujme zachovania rovnosti strán sporu a právnej istoty nemôže „hádať“, čo povedal dovolateľ riskujúc, že prekročí dovolateľom vymedzený rámec dovolania (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 468/2023). Ani v spojení s obsahom dovolania nie je možné zistiť, v ktorej konkrétnej právnej otázke (týkajúcej sa nadobúdacieho titulu svedčiaceho v prospech právnych predchodcov žalovaných) a akým spôsobom mali súdy nižších inšancií pochybiť. Dovolanie pritom nie je tretím opravným prostriedkom (nemôže byť formulované ako odvolanie) a dovolací súd nie je v tomto smere treťou inštanciou. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším

odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

25. Nevymedzenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP je potom dôvodom na odmietnutie dovolania žalovaného podľa § 447 písm. f) CSP.

26. I napriek uvedenému sa však dovolací súd pokúsil, vychádzajúc z obsahu dovolania ako celku, za použitia výkladového pravidla uvedeného v ustanovení § 124 ods. 1 CSP ústavným spôsobom (porovnaj nálezy ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 336/2019) z podaného dovolania, vyabstrahovať podstatu právnej otázky, ktorej preskúmania sa dovolatelia zrejme mienili domáhať, a dospel k tomu, že by ňou mohlo byť posúdenie dobromyseľnosti žalovaných, resp. ich právnych predchodcov, vo vzťahu k takej držbe nehnuteľnosti, ktorá sa opiera o ústne uzavretú kúpnu zmluvu, neregistrovanú štátnym notárstvom. Dovolená argumentácia dovolateľov mohla teda smerovať k údajnému odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu pri riešení otázky, či právni predchodcovia žalovaných mohli vstúpiť do oprávnenej držby sporných nehnuteľností (spoluvlastníckych podielov) na základe (v odôvodneniach nižších súdov bližšie špecifikovanej) kúpnej a následne darovacích zmlúv, uzavretých v ústnej forme. Dovolatelia v tomto smere totiž argumentovali rozhodnutiami Najvyššieho súdu týkajúcimi sa dobromyseľnosti pri začatí plynutia vydržacej doby (R 73/2015, R 74/2015, R 62/2018).

27. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

28. Vec prejednávajúci senát preto skúmal, či napadnutým rozhodnutím mohlo dôjsť k odklonu od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu (resp. od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít) vyslovenej v označených rozhodnutiach v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

29. V prípade dovolateľmi označených rozhodnutí R 73/2015, R 74/2015, R 62/2018, v nich najvyšší súd konštatoval, že „Oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok). (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp. zn. 4 Cdo 283/2009 - R 73/2015)“,

„Oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2015 sp. zn. 4 Cdo 361/2012 - R 74/2015)“,

„Dobrá vieru určitého subjektu v to, že vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu, nemôže v zásade zakladať zmluva uzatvorená od 1. januára 1992, na základe ktorej nebol povolený vklad do katastra nehnuteľností (R 62/2018).“

30. Dovolená súd poukazuje na to, že uvedené závery boli prekonané rozhodnutím Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024, podľa ktorého „Právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho

nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“.

30.1. V ňom najvyšší súd posudzoval otázku, či mohol byť držiteľ dobromyseľný aj v prípade kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorá nebola urobená v písomnej forme a nikdy nebola registrovaná príslušným orgánom. Dospel pritom k záveru (posudzujúc aj názory vyslovené v rozhodnutiach R 73/2015, R 74/2015 a R 83/2018), že „držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané, na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. V súčasnom Občianskom zákonníku rozlišujeme len medzi oprávnеноu držbou a neoprávnеноu držbou. Náš právny poriadok z tohto pohľadu nerozlišuje medzi držbou titulárnou a držbou vzniknutou na základe tzv. domnelého titulu, tak ako to robí napr. § 991 Českého občianskeho zákonníka. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí. Právne predpisy výraz „dobromyseľný“ nevymedzujú, preto východiskom ďalších úvah musí byť jeho význam v bežnej reči. V Slovníku slovenského jazyka sa tomuto výrazu prisudzuje význam „dobrosrdečný, dobrácky“ a jeho synonymom je „statočný, poctivý, čestný“; opakom je zas výraz „zlomyseľný“ vo význame osoby, ktorá si „želá, robí niekomu zle“. Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratiť svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držbe. Súd sa v rámci skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov, osvedčujúcich oprávnenosť držby. Pokiaľ platnosť právneho dôvodu uchopenia držby nie je rozhodujúcim kritériom pre skúmanie dobromyseľnosti držiteľa o oprávnenosti jeho držby potom ani právny omyl nie je - z hľadiska platnosti a existencie právneho dôvodu uchopenia držby - rozhodujúci bez ohľadu na to, či je ospravedlniteľný alebo neospravedlniteľný. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama o sebe nevylučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t. j. v ospravedlniteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Na základe uvedeného je možné aj naďalej zotrvávať na názore, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávneho vzťahu ma pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje.

30.2. Veľký senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní o nastolenej otázke potom nepovažoval za správny v podstate jediný argument, o ktorý sa novšia judikatúra (R 73/2015 a R 74/2015) opiera, a to, že „[n]eznalosť jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedľuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť“. Veľký senát uviedol, že „judikatórna línia reprezentovaná rozhodnutiami R 73/2015 a R 74/2015 je nielen explicitne zákonom de lege lata nepotvrdzujúca, ale je tiež v rozpore so zámerom, ktorý mal zákonodarcu pri reforme právnej úpravy vydržania v roku 1950 (spružniť a uľahčiť vydržanie) a pri znovuzavedení inštitútu vydržania v roku 1982 (ochrániť tzv. nedoložené právne vzťahy k nehnuteľnostiam), rovnako tak značne obmedzuje dosah vydržania a je

neprimerane rigidná.

Preto sa veľký senát priklonil k rozhodnutiam, ktoré fundamentálne reflektujú staršiu judikatúru, vychádzajúc pritom z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, z ktorých ustanovení platný právny titul ako predpoklad pre dobromyseľnosť držiteľa, resp. oprávnenosť držby nevyplýva. Zároveň pritom rešpektoval účel vydržania, ktorým je uvedenie do súladu dlhodobého faktického stavu nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. Nedostatok právneho titulu (napr. ústna kúpna zmluva nehnuteľnosti) preto pre účely vydržania nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby, resp. nedobromyseľnosť držiteľa; keď tak, môže byť (iba) jedným z dôkazov preukazujúcich oprávnenosť držby, resp. dobromyseľnosť držiteľa. V zhode s názorom ústavného súdu pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby, treba podľa Veľkého senátu skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. Pokiaľ potom v okolnostiach posudzovanej veci odvolací súd skutkovo ustálil (§ 442 CSP), že právni predchodcovia žalobcov nadobudli nehnuteľnosti v dobrej viere ako kúpu, uhradili za ne sumu 12.000 Kčs, držba bola nerušená a trvala viac ako 10 rokov, a na uvedenom skutkovom základe vyslovil, že ich držba bola oprávnená a dobromyseľná, vo viere, že im nehnuteľnosti patria, vyslovený právny záver nemožno považovať za právne nekonformný. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby to nemalo podstatný vplyv.“ Z uvedených dôvodov veľký senát najvyššieho súdu zotrval na závere, že „(iba) nedostatok právneho titulu nemôže pre účely vydržania zapríčiniť neoprávnenosť držby resp. nedobromyseľnosť držiteľa. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie“.

31. Aj v posudzovanej veci potom odvolací súd skutkovo ustálil (§ 442 CSP), že právni predchodcovia žalovaných nadobudli nehnuteľnosti (resp. spoluvlastnícke podiely k poľnohospodárskej pôde, v potvrdení z 28.6.1988 označené ako pozemky evidované na LV č. XXX, č. parcel: EN XXX lúka o výmere 482m², EN 8XX roľa o výmere 442 m², EN XXX roľa o výmere 192 m², EN XXX roľa o výmere 575 m², EN XXX roľa o výmere 190 m², EN XXX roľa o výmere 1126m² a EN XXX roľa o výmere 1141m²) od P. Ď. v dobrej viere titulom kúpy, riadne za ne uhradili aj kúpnu cenu (31.842,60 Kčs), ich držba bola nerušená a trvala viac ako 10 rokov, a na uvedenom skutkovom základe vyslovil, že ich držba bola oprávnená a dobromyseľná, vo viere, že im nehnuteľnosti patria. Vyslovený právny záver odvolacieho súdu nemožno potom považovať za právne nekonformný. Ako už bolo uvedené vyššie, samotná skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby nemalo podstatný vplyv.

31. 1. Odvolací súd mal za preukázané (notárskou zápisnicou č. N 103/88 NZ 206/88 zo dňa 10.5.1988), že právni predchodcovia žalovaných (ich starí rodičia H. T. P. V. T.) odkúpili od predávajúcej P. Ď.K. (právnej predchodkyni žalobcov) nehnuteľnosti v k.ú. N. A., zapísané na LV č. XXX, a to rodinný dom č. XXX vedľajšie stavby (maštal'), verandu a pozemky parc. č. EN 891 zastavaný pozemok vo výmere 443m², EN XXX lúka o výmere 541m² a EN XXX pasienok o výmere 571m², ktoré sú v súčasnosti zapísané na LV č. XXX k.ú. N. A. ako rodinný dom č. XXX, postavený na parc. CKN č. XXX, parc. CKN XXX ttp o výmere 541m², CKN č. XXX zastavaná plocha a nádvorie o výmere 443m² a CKN č. XXX ttp o výmere 571m² na žalovanú 1/ a žalovanú 2/, na každú po 1/3. Uvedenú skutočnosť potvrdila aj samotná P. Ď. (potvrdenie vystavené a napísané na MNV v Novej Bystrici za prítomnosti svedka - Q. B., predsedu MNV Nová Bystrica) dňa 28. júna 1988, keď uviedla, že prevzala od H. T. a jeho manželky V. T. sumu 10.660,- Kčs, 35.434,- Kčs, 520,- Kčs, 57,40 Kčs, 1.136,- Kčs, spolu 48.157,40 Kčs za nehnuteľnosti, a to rodinný dom v k.ú. obce N. A. č.d. XXX a k tomu patriace drobné stavby a zastavaná plocha pozemku. Zároveň potvrdila, že prevzala aj sumu 31.842,60 Kčs, ktorá jej bola vyplatená zo strany kupiteľa (starých rodičov žalovaných) za poľnohospodársku pôdu, ktorá doposiaľ nie je majetkovo -právne vysporiadaná medzi odpredávateľkou

a kupiteľmi, ako aj za domáce zariadenie. Tiež prehlásila, že na požiadanie kupujúcich kedykoľvek bude ochotná nehnuteľnosti majetkovo-právne vysporiadať na Štátnom notárstve v Čadci, a to bez ďalšej náhrady - finančnej náhrady, pričom išlo o pozemky evidované na LV č. XXX č.p. EN XXX lúka o výmere 482m², XXX roľa o výmere 442m², 8XX roľa o výmere 192m², XXX roľa o výmere 575m², XXX roľa o výmere 190m², XXX roľa o výmere 1.126m² a XXX roľa o výmere 1.141m². Vo vyhlásení spísanom dňa 16.9.2015 P. Ď. rovnako vyhlásila, že uznáva vlastnícke právo k nehnuteľnostiam k parcelám: Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX v kat. úz. N. A. v prospech žalovaných s tým, že ich vlastnícke právo uznáva z titulu kúpnej zmluvy z roku 1988 uzatvorenej medzi ňou a ich neb. starým otcom H. T. a jeho manželkou V. T.. Naviac P. Ď. (právna predchodkyňa žalobcov) súhlasila aj s vyhotovením osvedčenia o vydržaní vlastníckeho práva pre žalovanú 1/ a žalovanú 2/, k nehnuteľnostiam v kat. úz. Nová Bystrica, a to k parcelám: Z. XXXX, Z. XXXX, Z.K. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX/X, Z. XXXX/X, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX, Z. XXXX. Potvrdila, že žalované tieto nehnuteľnosti (resp. spoluvlastnícke podiely na nich) nepretržite držia a nikto si nároky do týchto nehnuteľností (podielov) nerobí.

31.2. Z uvedeného odvolací súd vyvodil, že právna predchodkyňa žalobcov sama potvrdila, že spoluvlastnícke podiely, ktoré mala na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v kat. území N. A. (vymedzených v jej potvrdení z 28.6.1988) predala právnym predchodcom žalovaných (ich starým rodičom), za predaj ktorých obdržala od nich aj dohodnutú kúpnu cenu 31.842,60 Kčs (naviac v roku 2015 sama uznala vlastnícke právo k nim v prospech žalovaných). Odvolací súd poukázal tiež na to, že žalobcovia až v roku 2019 (po smrti P. Ď.) podali žalobu o určenie, že P. Ď. bola ku dňu smrti (15.5.2016) vlastníčkou žalovaných nehnuteľností, a teda až po smrti ich právnej predchodkyne začali spochybňovať viac ako 30 rokov existujúci stav, a to i napriek tomu, že ich právna predchodkyňa sa za života svojho vlastníckeho práva k žalovaným spoluvlastníckym podielom nedomáhala, a naopak sama svojím podpisom potvrdila nielen vôľu, ale i skutočnosť, že všetky nehnuteľnosti, ktoré vlastnila v k.ú. N. A., odpredala v prospech právnych predchodcov žalovaných 1/, 2/.

31.3. Odvolací súd preto správne, s poukazom na závery rozsudku Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VCdo 1/2024 zo dňa 13.5.2024, prijal v danej veci taký právny záver, podľa ktorého (pokiaľ išlo o predanú poľnohospodársku pôdu za kúpnu cenu 31.842,60 Kčs) iba nedostatok právneho titulu, nemohol pre účely vydržania zapríčiniť neoprávnenosť držby, resp. nedobromyseľnosť držiteľa (právnych predchodcov žalovaných), nakoľko rozhodujúcim bolo, že držiteľia (právní predchodcovia žalovaných) konali poctivo, a za držanú vec zaplatili dohodnutú sumu, t. j. kúpnu cenu (samotná právna predchodkyňa žalobcov pritom jej prevzatie potvrdila). Aj v čestnom vyhlásení zo dňa 16.9.2015 potvrdila vlastnícke právo žalovaných 1/, 2/ z titulu kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi ňou a starými rodičmi žalovaných. Rozhodujúcim teda bolo, že právna predchodkyňa žalobcov svojimi vyhláseniami potvrdzovala žalovanými produkovanú obranu o prevode (predaji) všetkých žalovaných nehnuteľností im právnym predchodcom p. P. Ď.. Potom iba samotná skutočnosť, že právní predchodcovia žalovaných predmetné nehnuteľnosti nadobudli na základe kúpnej zmluvy uzavretej v ústnej forme (bez registrácie štátnym notárstvom) ich nerobila nedobromyseľnými. Skutkový záver odvolacieho súdu o tom, že právna predchodkyňa žalobcov si bola od roku 1988 až do svojej smrti vedomá toho, že právnym predchodcom žalovaných odpredala všetky svoje nehnuteľnosti v k. ú. N. A. (a aj z tohto dôvodu si za života žiadne nároky k nim neuplatnila), možno označiť za správny a zároveň preukazujúci dobromyseľnosť (poctivosť) právnych predchodcov žalovaných v ich nadobudnutí. Dovolací súd mal za to, že odvolací súd sa pri riešení otázky dobromyseľnosti právnych predchodcov žalovaných neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (práve naopak rešpektoval závery vyplývajúce z rozhodnutia Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024), pričom Veľký senát sa v označenom rozhodnutí vysporiadal aj so závermi vyplývajúcimi z rozhodnutí R 73/2015, R 74/2015, na ktoré poukazovali žalobcovia (argumentujúc o odklone) vo svojom dovolaní. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak v tomto smere nespočíva v

nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

32. Dovolací súd sa stotožňuje aj s právnym záverom odvolacieho súdu, že „súčasná právna úprava o vydržaní je obsiahnutá v § 134 OZ, bola zavedená zák. č. 509/1991 Zb. účinným od 1. januára 1992, pričom z prechodného ust. § 872 ods. 6 OZ v nadväznosti na prijatú prax a judikaturu vyplýva, že do vydržacej doby možno započítať aj dobu držby, uskutočňovanú pred 1. januárom 1992, a to aj vtedy, ak ide o vydržanie veci, ktorá nemohla byť predmetom vydržania pred týmto dňom (§ 135a ods. 3 OZ v znení do 31. decembra 1991) alebo išlo o osobu nespôsobilú vydržať vlastnícke právo (právnická osoba)“. V Občianskom zákonníku v znení platnom v čase vstupu právnych predchodcov žalovaných (v roku 1988) do držby pozemku bol rozsah subjektov vydržania obmedzený (vydržanie bolo obmedzené na občanov) a rovnako bol obmedzený aj rozsah predmetov vydržania, keď nebolo možné vydržať vlastnícke právo najmä k pozemkom. Novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 509/1991 Zb., účinnou od 1. januára 1992, však boli tieto obmedzenia odstránené. V súvislosti s vydržaním vlastníckeho práva k pozemku predmetná novela umožnila započítanie nepretržitej držby vykonávanej aj pred 1. januárom 1992, pričom držbu nekvalifikovala odlišne v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Ak teda držiteľ pozemku (t. j. ten, kto s pozemkom nakladal ako s vlastným) spĺňal k 1. januáru 1992 podmienku nepretržitej držby trvajúcej po dobu desať rokov a zároveň bol držiteľom oprávneným (t. j. bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu pozemok patrí), nadobudol k tomuto dňu vlastnícke právo k pozemku vydržaním (viď aj rozhodnutie sp. zn. 7MCdo 7/2012, sp. zn. 4 Cdo 41/2023). Žalované preto boli oprávnené započítať si do vydržacej doby aj dobromyseľnú držbu ich právnych predchodcov.

33. Rovnako je dovolací súd zhodne s odvolacím súdom názoru, že „spoluvlastnícky podiel je samostatnou vecou v právnom slova zmysle, a teda že i ideálny podiel na spoluvlastníctve môže byť predmetom občiansko-právnych vzťahov v zmysle § 118 ods. 1 OZ, má charakter samostatnej veci, a preto sa aj právny osud jednotlivých podielov posudzuje samostatne“ (viď aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 27/2005). Podľa názoru dovolacieho súdu predmetom vydržania teda môže byť aj spoluvlastnícky podiel k veci (teda aj spoluvlastnícky podiel na poľnohospodárskom pozemku). Možnosť vydržania vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu napokon riešil najvyšší súd napr. aj v rozhodnutí sp. zn. 9Cdo 68/2023 s tým, že nevylúčil aj tento spôsob jeho nadobudnutia (v tomto rozhodnutí iba konštatoval nedobromyseľnosť držiteľa spoluvlastníckeho podielu s poukazom na jeho vedomosť o výsledku súdneho konania o určenie relatívnej neplatnosti nadobúdacieho titulu z dôvodu porušenia predkupného práva - pozn.). Samotná skutočnosť, že P. Ď. vo svojich vyhláseniach (ktorými potvrdzovala predaj nehnuteľností právnym predchodcom žalovaných) tieto nedefinovala ako konkrétne spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach, ale ich označila len ako „pozemky“, s ohľadom na skutkový záver súdov nižších inštancií, že „P.X. Ď. potvrdila, že právnym predchodcom žalovaných odpredala všetky svoje nehnuteľnosti v kat. úz. N. A.“, postačovala na to, že z jej vyhlásení bolo dostatočne zrejmé, aké nehnuteľnosti (resp. podiely na nich) právnym predchodcom žalovaných vlastne odpredala - bol teda zrejmý predmet vydržania (bolo zrejmé, že P. Ď. predala právnym predchodcom žalovaných všetku svoju poľnohospodársku pôdu, ktorú mala v kat. úz. N. A.). Uvedená námietka by mohla byť dôvodnou len za situácie, že by sama P. Ď. tvrdila, že by právnym predchodcom žalovaných predala len niektoré z týchto svojich nehnuteľností, resp. že im nepredala všetky.

34. Napokon (pokiaľ išlo o spochybňovanie pravosti a pravdivosti listín žalobcami - najmä potvrdenia P. Ď. z 28.6.1988, ako aj ďalších jej vyhlásení), dovolací súd v tomto smere poukazuje na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 93/2022 (R 32/2024), z ktorého vyplývajú nasledovné právne vety: „Hodnotenie dôkazu súkromnou listinou Civilný sporový poriadok samostatne neupravuje. Preto je potrebné postupovať podľa § 191 CSP vyjadrujúceho zásadu voľného hodnotenia dôkazov, podľa ktorej súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Ak strana poprie pravosť súkromnej listiny, leží dôkazné bremeno týkajúce sa pravosti na tej strane, ktorá zo skutočností v listine uvedených vyvodzuje pre seba priaznivé právne následky. Ak poprie strana pravdivosť súkromnej listiny, nie je možné si vystačiť výlučne s tým, že strana predkladajúca súkromnú listinu nesie dôkazné bremeno týkajúce sa jej správnosti. Samotné nijako nešpecifikované popieranie

pravdivosti súkromnej listiny nemôže mať za následok oslabenie jej dôkaznej sily. Je na tom, kto pravdivosť popiera, aby uviedol, prečo listina nie je pravdivá a ponúkol k svojmu tvrdeniu dôkazy (Spáčil, J. Hodnotenie dôkazu súkromnou listinou, zejména potvrzením o splnění dluhu (kvitancii). Ad Notum, 2000, č. 5, s. 93). Pri hodnotení dôkazov sa uplatní skutková domnienka, že ak je preukázaná pravosť súkromnej listiny, považuje sa za správne, zodpovedajúce vôli vystaviteľa to, čo je uvedené nad jeho podpisom. Pravá súkromná listina je tak dôkazom o tom, že jej vystaviteľ urobil prehlásenie v nej zachytené alebo prejav vôle v nej obsiahnutý. Ak je pravdivosť súkromnej listiny popretá, vyzve súd podľa toho, o akú súkromnú listinu ide, toho, kto pravdivosť popiera, aby uviedol, z čoho vychádza a ponúkol k svojmu tvrdeniu dôkazy. Vykonané dôkazy, vrátane dôkazov spornou listinou potom súd zhodnotí v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, pričom prihliada na povahu listiny, predovšetkým na to, či ide o listinu v neprospech vystaviteľa alebo v jeho prospech. Samotné popieranie pravdivosti súkromnej listiny preto nemá a priori vždy za následok vznik dôkaznej povinnosti a dôkazného bremena týkajúceho sa pravdivosti súkromnej listiny tej strany, ktorá zo skutočností uvádzaných v súkromnej listine vyvodzuje pre seba priaznivé právne následky (Števček M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kolektív, Civilný sporový poriadok, komentár Praha: C H Beck, 2. vydanie, 2022, s. 817 - 823)“.

34.1. Niet pochyb o tom, že v prípade označeného potvrdenia, ako aj ďalších vyhlásení P. Ď. (zo 16.9.2015), išlo o súkromné listiny. Žalobcovia potom spochybňovali ich pravosť a pravdivosť, avšak len tvrdením, že žalované nenavrhli vykonať žiadne dôkazy preukazujúce ich pravosť a pravdivosť. Z obsahu potvrdenia z 28. júna 1988 potom vyplývalo, že toto podpísala P. Ď. (ako odpredávateľka) a H. T. spolu s V.T. T. (ako kupujúci) a rovnako ho podpísal svedok p. Q. B.R., pred. MNV Nová Bystrica. V ňom P. Ď. vyhlásila, že „prevzala sumu 31.842,60 Kčs od kupujúcich za predaj poľnohospodárskej pôdy, ktorá doposiaľ nebola majetkovoprávne vysporiadaná medzi odpredávateľkou a kupujúcimi, ako za domáce zariadenie“. Ďalej prehlásila, že „na požiadanie kupujúcich kedykoľvek bude ochotná nehnuteľnosť majetkovoprávne vysporiadať na štátnom notárstve v Čadci bez ďalšej náhrady - finančnej náhrady. Išlo o nasledovné pozemky: LV č. XXX, č. parcel: EN XXX lúka o výmere 482m2, EN XXX roľa o výmere 442 m2, EN XXX roľa o výmere 192 m2, EN XXX roľa o výmere 575 m2, EN XXX roľa o výmere 190 m2, Z. XXX roľa o výmere 1126m2 a EN XXX roľa o výmere 1141m2“. Toto potvrdenie bolo súdu predložené vo fotokópii. Dovolací súd potom poukazuje na to, že „pre spôsobilosť listiny byť dôkazným prostriedkom nie je rozhodujúce, či ide o originál listiny alebo jej odpis, alebo fotokópiu. Aj fotokópia listiny je spôsobilá byť vykonaná ako dôkaz zákonom predpokladaným spôsobom. V prípade vykonania dôkazu fotokópiou listiny možno len zväziť jej dôkaznú silu (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 M Cdo 9/2005, R 59/2008)“. Pokiaľ išlo o pravosť tohto potvrdenia, žalobcovia nenamietali, že by toto potvrdenie nepodpísala P. Ď.K. (ich právna predchodkyňa), príp. že by ho nepodpísali právní predchodcovia žalovaných alebo menovaný svedok. Iba stroho (bez ďalšieho) uvádzali, že pravosť tejto listiny mali preukazovať žalované. Avšak bez konkrétnej námietky žalobcov, v čom nepovažujú uvedenú listinu za pravú (napr. relevantným spochybnením pravosti podpisu P. Ď.), žalované neboli povinné preukazovať jej pravosť (iba strohé tvrdenie o jej nepravosti nepostačovalo), navyiac za situácie, kedy pravosť tejto listiny nepopreli ani jej samotní vystavitelia (t. j. P. Ď. za jej života, starí rodičia žalovaných, ani označený svedok). Zrejme aj preto žalobcovia pravosť podpisov na tejto listine nenamietali (resp. neuviedli žiadnu skutočnosť, z ktorej by bolo možné vyvodiť čo i len pochybnosť, že ich právna predchodkyňa uvedené potvrdenie nepodpísala). Iná by bola situácia, ak by pravosť tejto listiny namietali samotní jej vystavitelia (t. j. že ju nepodpísali). Aj v prípade pravdivosti tejto listiny platí, že samotné nijako nešpecifikované popieranie jej pravdivosti nemôže mať za následok oslabenie jej dôkaznej sily. Je na tom, kto pravdivosť popiera, aby uviedol, prečo listina nie je pravdivá a ponúkol k svojmu tvrdeniu dôkazy (čo žalobcovia neurobili).

34.2. Vyššie uvedené sa rovnako potom týka aj čestných vyhlásení zo 16.9.2015 (o uznaní vlastníckeho práva a súhlase s osvedčením o vydržaní), kedy pravosť podpisu P. Ď. na nich, bol (navyše) overený aj Obecným úradom Albrechtov. Za tohto stavu nemožno potom súdom nižších inštancií vytknúť to, že uvedené listiny považovali za pravé a pravdivé a možno tiež konštatovať, že súdy nižších inštancií nezaťažili konanie procesnou vadou, spočívajúcou v neprípustnom „prenesení dôkazného bremena“ na žalobcov ohľadne preukazovania pravosti a pravdivosti označených súkromných listín.

34.3. Za tohto stavu, správne súdy nižších inšancií potom pri zisťovaní skutkového stavu vychádzali aj z týchto dôkazov, kedy sa pravosťou a pravdivosťou uvedených listín zaoberali v rámci hodnotenia dôkazov, t. j. v rámci činnosti, pri ktorej súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na to, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany, kedy aj dôkaz vykonaný fotokópiou listiny, hodnotí súd ako každý iný dôkaz podľa vyššie uvedených zásad (v prípade vykonania dôkazu fotokópiou listiny možno len zvážiť jeho dôkaznú silu).

35. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcov odmietol podľa § 447 písm. c/, f/ CSP ako dovolanie, ktoré smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (pokiaľ išlo o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP) a jednak ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP (pokiaľ išlo o dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP).

36. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaných v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že im proti žalobcom priznal plnú náhradu trov dovolacieho konania.

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.